

Vlaanderen
verbeelding werkt

Rapportering opdrachthouder PFAS-problematiek

Toelichting Inhoudelijke Expertengroep
08/03/2022

Tweede tussentijds rapport

► Uitgangspunten

- Rapportering nieuwe onderzoeksresultaten
- Delen expertinzichten rond huidige aanpak en middellange termijn
- Actieve interactie met stakeholders
- *Rekening houden met resultaat POZC*
- *Basis leggen voor beleidsaanbevelingen in juni*

Tweede tussentijds rapport: update

Expertenrapport

- Inleiding
- **Deel 1: onderzoeksverslag** : onderzoeksresultaten van de recente campagnes
- **Deel 2: expertenverslag**: Stand van zaken mbt onderwerpen behandeld in de werkgroepen
- **Deel 3: vooruitblik**: verder traject / wat nog te verwachten

► Rapport Opdrachthouder

- Samenvatting opdrachtouder
- Beschouwingen van externen obv stakeholderoverleg
- Opvolging rapport parlementaire onderzoekscommissie: *niet meer mogelijk door verschuiven van de werkzaamheden POZC, afgestemd met kabinet dat dat niet hoeft*

Vlaanderen
verbeelding werkt

Mijlpalen: aangepaste timing

Vlaanderen
verbeelding werkt

Deel 1: Onderzoeksverslag

- ▶ Bloedonderzoek Zwijndrecht
- ▶ Stof en depositie Zwijndrecht
- ▶ Drinkwater
- ▶ Achtergrondwaarden voeding
- ▶ Inventarisatie brandweersites
- ▶ Bodemreiniging en -saneringstechnieken
- ▶ Compost en bodemverbeterende middelen
- ▶ S-risk blootstellingsscenario's

Deel 2: expertenverslag

- ▶ Blootstelling Handelingskader
- ▶ Grondverzet
- ▶ Gezondheid
- ▶ Middellange Termijn
 - Blootstelling en verspreiding
 - Bronmaatregelen
 - Kennisopbouw
 - Uitfasering zorgwekkende stoffen
- ▶ Communicatie

INHOUD

Situering	4		
Inleiding op het Expertenverslag	5	4.3	Acties om te voorkomen dat er nog PFAS in het milieu terecht komen ('legacy' stoffen en verontreiniging) 79
1 Blootstelling handelingskader	6	4.4	Acties over kennisopbouw en kennisuitwisseling 89
1.1 Begrippenkader	7	4.5	Aanbevelingen voor beleid omtrent uitfasering van zorgwekkende stoffen 99
1.2 Achtergrond beleids-/ handelingskader	8	5 Activiteitenverslag	104
1.3 Bodem – grondwater	12	5.1	Werkzaamheden op vlak van communicatie 104
1.4 Water	27	5.2	Werkzaamheden op vlak van kennisontwikkeling door samenwerking, co-creatie en het opzetten van partnerschappen 106
1.5 Lucht	41	5.3	Van kennis naar actie 107
1.6 Binnenmilieu	44		
1.7 Voeding	45		
1.8 Productbeleid (federale overheid)	55		
1.9 Mens (bloed)	55		
1.10 Algemene conclusies m.b.t. het beleids- en handelingskader	57		
2 Grondverzet	60		
2.1 Inleiding	60		
2.2 De grondverzetsregeling	60		
2.3 Uitdagingen grondverzet en voorstel van aanpak	60		
2.4 Algemeen - afstemming binnen HET globaal handelingskader	61		
2.5 Norm Bouwkundig Bodemgebruik	61		
2.6 Lijst uitloogongevoelige bouwkundige toepassingen	61		
2.7 Verdachte gronden/zones/waterlopen	62		
2.8 Knipperlicht potentieel verdachte zones/perimeters	63		
2.9 Evolutie beschikbare informatie m.b.t. PFAS	64		
2.10 Opvullen groeven en graverijen	65		
2.11 Verduidelijken definities en uitwerken handvaten risicobeoordeling voor gebruik binnen de KWZ	66		
3 Gezondheid	67		
3.1 Werkgroep gezondheid	67		
3.2 Bevolkingsonderzoek PFAS Zwijndrecht (ToBe): 5 km	67		
3.3 Opvolgonderzoeken bevolkingsonderzoek PFAS Zwijndrecht (2021): 3 km	68		
3.4 HBM fase-2 onderzoek Zwijndrecht (To Be)	68		
3.5 Koppeling INTEGO-PFAS (fase 1, fase 2, bevolkingsonderzoek 5 km)	69		
3.6 Ondersteuning eerste lijn gezondheidssectoren (o.a. huisartsen, ...)	69		
3.7 Vlaamse Werkgroep Zeer Zorgwekkende Stoffen i.k.v. Preventiedecreet (deel PFAS)	70		
3.8 Uitrol kennishub omgeving en gezondheid	71		
3.9 Relatie met arbeidsgeneeskunde	71		
3.10 Internationale kaders	72		
4 Middellange termijn	73		
4.1 Inleiding	73		
4.2 Maatregelen om blootstellings- en verspreidingsrisico's van de bestaande milieuverontreiniging zoveel mogelijk weg te nemen	74		

Samenvatting en besluiten

- ▶ Knowledge for Action
 - Communicatie: open en eerlijk ook rond onzekerheden en spanningen
 - Co-creatie en partnerschappaanpak voor kennisontwikkeling
 - Gebouwd op kenniscentra en stakeholder platformen
- ▶ Kantelpunt van Kennis naar Actie

Communicatie-tools

www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling

Milieuhinder

PFAS-vervuiling

Op deze webpagina's geeft de PFAS-opdrachthouder van de Vlaamse Regering een overzicht:

- van de ruime problematiek rond de vervuiling met persistente chemicaliën
- de stand van de onderzoeken naar chemicaliën in de bodem, het grond- en oppervlaktewater, de lucht, voeding en het lichaam van mens en dier.

De verontrustendste locaties zijn de bedrijven waar PFAS worden en werden geproduceerd en gebruikt en brandweerterrinen en de sites van industriële branden waar in het verleden blusmiddelen werden gebruikt die PFAS bevatten.

Lopen er onderzoeken in uw gemeente? Dan vindt u hier een beknopt overzicht van de stand van het onderzoek, en de bijbehorende no regret-maatregelen in uw gemeente.

Antwerpen
Beveren
Halle
Kleine Brogel (Peer)

PFAS
PFAS
PFAS
Info v

██████@vlaanderen.be

PFAS TEST

Open Issues Verwissel filter

Ordenen op Prioriteit

- ☒ PFASTEST-232 Testvraag 2 Team Opdrachthouder
- ☒ PFASTEST-231 Testvraag Team opdrachtouder
- ☒ PFASTEST-206 dit is een test

Details

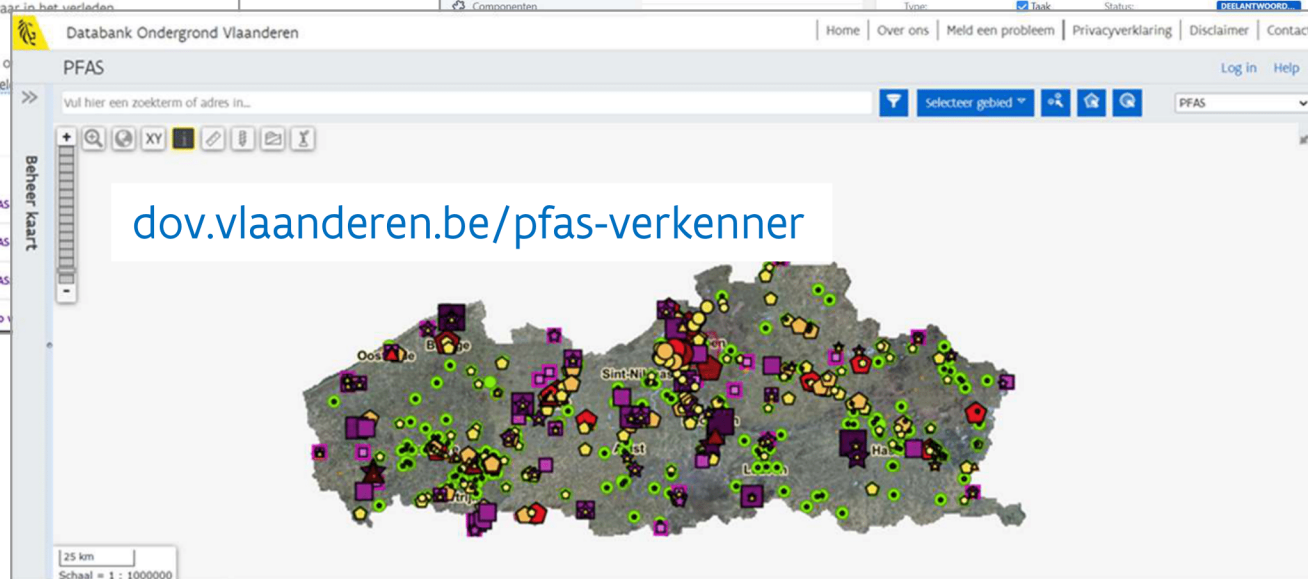
Type: ☒ Taak Status: ☒ DEBLANTWOORD...

Personen

Toegewezen a

Home Over ons Meld een probleem Privacyverklaring Disclaimer Contact

dov.vlaanderen.be/pfas-verkenner

Vlaanderen
verbeelding werkt

Co-creatie in partnerschap

- ▶ Rondetafel Zwijndrecht
 - Bedrijven, lokale besturen, burgerplatformen, ngo's
 - Toekomstbeeld
 - Werkgroep voor uitwerking concrete saneringsaanpak
 - × Quick wins
 - × Technische mogelijkheden
 - × Innovatieve technieken
- ▶ Overleg MinaRaad

Kennisplatformen

- ▶ Kennishub Omgeving en Gezondheid - *onderzoek*
- ▶ Vlaamse Werkgroep Zeer Zorgwekkende Stoffen – *experten (overheid + onderzoek?)*
- ▶ OVAM Project Zorgwekkende Stoffen – *experten overheid?*
- ▶ CCIM PFAS-subwerkgroep – *experten overheid*
- ▶ PARC, EmConSoil, REACH-Up, HBM4EU – *onderzoek + overheid*

Input stakeholders

- ▶ MiNa-Raad: maatschappelijke stakeholders
 - Bedrijven, middenveld, lokale overheden
 - Webinar
- ▶ Rondetafel Zwijndrecht
- ▶ Vragen:
 1. Welke aandachtspunten, uitdagingen, concrete problemen ziet u op korte en/ of lange termijn?
 2. Wat zijn uw verwachtingen qua beleidsmatige impact?
 3. Hoe kunnen we vergelijkbare gevallen vermijden in de toekomst?
 4. Welke oplossingen ziet u voor de huidige problemen?

Structuur samenvatting

► Input stakeholders

- Publiceren metingen FAVV op een kaart
- Een monitoringsysteem opzetten om te meten en een database opmaken waarbij alle Vlaamse administraties toegang hebben tot alle dossiers
- Overgaan van tactische naar strategische niveau d.m.v. van de PFOS/ PFOA-viewer toplaag en uitbreiding naar een PFOS/ PFOA viewer grondwater
- Territoriale GISanalyse om prioritaire plaatsen te vinden
- Automatisering en systematisering PFASviewer toplaag en grondwater
- Duidelijkheid rond term PFAS in toekomstige rapporten en communicatie
- Betere, laagdrempelige en brede communicatie naar de inwoners toe
- Transparantie en eerlijke communicatie
- Consumentenonderzoek naar kennis PFAS bij burgers
- Bewustwording nodig bij brede bevolking door bv. integratie PFAS met Grote Grondvraag, Woningpas, etc.
- PFAS-verkenner is zeer waardevol mits verdere aanvulling en uitbreiding van de informatie zodat deze een volledig beeld voor PFAS kan vormen + informatie over de toplaag van de bodem moet samen geraadpleegd kunnen worden
- Voorstel om differentiatie te maken op PFAS-verkenner tussen (bepaalde) soorten PFAS (bv. korte vs lange)
- Opletten dat er niet te veel (niet overeenstemmende) platformen ontstaan (PFAS-verkenner, Grote grondvraag, Geoloket OVAM, Geopunt Vlaanderen, etc.)
- Aandachtig blijven over de interpretatie van de cijfers en de limieten van PFAS-verkenner omdat het een publieke tool is
- Lijst maken voor PFAS-verkenner van gegevens die beschikbaar zullen zijn in de toekomst en ook van gegevens die ontbreken omwille van beperkingen in meetmethoden, validatie...

► Samenvatting expertrapport – samenvatting per hoofdstuk

Deel 2 Expertenverslag

- ▶ Hoofdstukken afzonderlijk leesbaar
- ▶ Inleiding en besluit
 - die de inhoud kadert in de maatschappelijke context en de opdracht
 - die de structuur duidelijk maakt
- ▶ Samenvatting
 - rekening houdend met opmerkingen stakeholders
 - 1-2 p voor algemene samenvatting opdrachthouder

Deel 3 : vooruitblik

- ▶ Herziening PFAS-Actieplan
- ▶ Ontwikkeling strategie, middellange termijn doelen
- ▶ Aanpak vervolg opdracht

→ Bespreking deze week

Handelingskader

► Risicoladder :

→ Actieniveau

→ Voorzorgsniveau

→ Uitgewerkt voor bodem, grondwater, drinkwater, lucht

→ Veel nood aan bijkomend onderzoek

→ Wisselwerking met EU niveau (water, voeding, producten)

→ Huidige aanpak nog verduidelijken + nood aan samenvattend besluit

Vlaanderen
verbeelding werkt

Grondverzet

- ▶ Waarde vrij gebruik: 3-3-8
- ▶ Nieuwe basis voor bouwkunding bodemgebruik nodig
- ▶ Tijdelijk: Lijst met niet-uitlooggevoelige toepassingen
- ▶ Identificatie van verdachte gronden – afstemming met PFAS-verkenner, RuimteModel Vlaanderen en inventarisatie

Gezondheid

- ▶ Opstart onderzoeken – Zwijndrecht + koppeling met medische gegevens
- ▶ Opstart Vlaamse Werkgroep Zeer Zorgwekkende Stoffen
 - Experten
 - Objectief beoordelingskader voor ZZS van ECHA
 - Gezondheidskundige advieswaarden – via VP & VR
- ▶ Opstart Kennishub Omgeving en Gezondheid
 - Vlaams Humaan biomonitoring programma
- ▶ Internationale samenwerking
 - × HBM4EU, PARC, WaalsHBM

Midellange Termijn

- ▶ Blootstelling en verspreiding
 - Brandweersites
 - Onderzoek blootstellingroutes
- ▶ Bronaanpak
 - Europees beleid REACH, CLP, POP
 - Netwerk PFAS in Materialen – programma ZS
 - Vergunningen en handhaving

Midellange Termijn (2)

- ▶ Kennisopbouw en –uitwisseling
 - Theoretisch internationaal kader
 - Internationale initiatieven
 - × PARC, REACH-Up, ETCs, EmConSoil
 - PFAS Actieplan
 - Kennishub Omgeving en Gezondheid
 - Data platform
- ▶ Uitfasering

Voorstel aanpassing- Aanpak PFAS op middellange termijn

- ▶ Inventarisatie brandweersites
- ▶ Vergunningen en handhaving
 - Aanvullen met 4.4.6 beleidsvertaling
- ▶ Uitfasering PFAS
 - Europees Beleid
 - Aanbevelingen omtrent uitfasering

Voorstel aanpassing- Aanpak PFAS op middellange termijn (2)

- ▶ Kennisopbouw
 - Vlaams: OVAM programma ZS; Kennishub
 - Europees kader (4,4,1)
 - Lopende Europese programma's (incl van hfst gezondheid)
- ▶ PFAS-Actieplan
 - Verwijzing naar deel 3

Planning

- ▶ 9/03: overleg PFAS Actieplan
- ▶ 11/03: deadline teksten deel 2, hfst 2 ev
- ▶ 14/03: kabinetsoverleg Handelingskader
- ▶ 17/03: deadline afronding alle teksten
- ▶ 21/03: lay-out
- ▶ 25/03: naar Kabinet voor agendering
- ▶ 01/04: VR

